

MODERNE FRANSCH E SCHILDERKUNST

DOOR W. JOS. DE GRUYTER

VIII. ANDRÉ LHOTE EN ENKELE JONGEREN.

LS de Fransche Derain de centrale gestalte, die als een groote onbestemde schaduw op den achtergrond, het terrein der moderne Parijsche schilderkunst beheerscht — men permitteere mij ditmaal ter wille van een vergelijking deze aanvechtbare veronderstelling —, de niet minder Fransche Lhote is te zien als de doelbewust-afbakenende, paedagogisch-ordenende figuur, die 't geen de geesten en gemoederen der grooten beroert volgens een pasklaar gemaakt recept belichaamt en daarbij met Fransche geste opdiert — zoowel in „woord” als „daad”. Want André Lhote (geb. 1885 te Bordeaux) is niet alleen schilder, en als zoodanig een kunstenaar waarover te disputeeren valt, maar tevens schrijver, criticus en lesgever*), en als zoodanig een invloedrijke figuur die men terdege au serieux te nemen heeft.

Men zou kunnen zeggen, dat Derain „het genie”, Lhote „het talent” typeert. Er zijn in onze dagen nog steeds velen, die zich op het geniale blind staren; vele anderen daarentegen zijn te zeer dat geniale gaan wantrouwen. — Het genie heeft altijd iets onverantwoordelijks insooverre het gedreven wordt door onnoembare en onpeilbare grondkrachten, opgestuwd uit diepten van het onderbewustzijn, of wel bespeeld door hoogere machten van den tijdgeest, die aan de bewuste regeling ontsnappen, den bewust-individueelen wil te-niet doen. Het talent daarentegen is, zooals men het zegt: „betrouwbaar” — het woekert met de aangeboren begaafdheid, geeft zich concreter rekenschap; oefent meestentijds een minder ver-strekkenden invloed uit maar kan, binnen bepaalde grenzen en juist door zulke begrensdheid, een soms heilzamer want meer definitief-vormgevende uitwerking hebben. Een Engelsche gezegde karakteriseert heel aardig met Engelsche beknoptheid: talent is that which one has, genius that which has one. — Het gevaar van het geniale kunstwerk is bijgevolg: onbestemdheid of onbeheerschttheid in de vormgeving; het gevaar van het talentvolle kunstwerk: dat de vormgeving tot maakwerk wordt.

Lhote en Derain, zij betreden beiden wat men pleegt te noemen een „gulden middenweg”. Beiden behooren zij tot geen groep, verfoeien zij

*) De schrijvende kunstenaars zijn een teeken des tijds. Opmerkelijk maar ook begrijpelijk is, dat ze alle vrijwel tot de doctrinair-gezinden behooren. Een Kokoshka schrijft niet over kunst: hij „doet maar”. . . en hoe! Waarmede wij echter het belang van dit geschrijf van schilders niet willen ontkennen!